

SAMENWERKING EN ZELFWERKZAAMHEID BIJ MFA DE SCHANS IN EEN*

In het Drentse dorp Een opende 16 september De Schans, een multifunctionele accommodatie waarvoor het dorp sinds 2009 geijverd heeft. Uniek was dat architect Arnold Venema van VdpArchitecten daar vrijwel vanaf het begin bij betrokken was.

Een, een Drents dorp (1100 inwoners inclusief buitengebied) in het grensgebied van Groningen en Fryslân, kampte als zoveel plattelandsplaatsen met zorgen over de kwetsbaarheid van de voorzieningen: 'Ons dorpshuis De Boswal voldeed niet meer helemaal, op de beide scholen liep het leerlingenaantal terug. We hebben toen als Plaatselijk Belang in mei 2009 gezegd: als we willen voorkomen dat de boel onderuit gaat, moeten we nu iets doen. Een nieuw gebouw, niet als doel, maar als belangrijk middel om de leefbaarheid op peil te houden', schetst Wisse Hummel, voorzitter van Plaatselijk Belang.

Voortraject

De dorpsvereniging haalde verschillende mensen met verstand van zaken aan tafel om – in overleg met de gemeente Noordenveld – die het gebouw zou moeten betalen – een haalbaarheidsonderzoek te doen, een plan van aanpak op te stellen en (uiteindelijk) de bouw te begeleiden. Ook Arnold Venema, oud-inwoner van Een, kreeg het verzoek om vanuit zijn expertise als architect eens mee te denken. 'Dat liep in januari 2010 uit op een vrijwilligersfunctie in de voorbereidingscommissie van het Plan van Aanpak', herinnert Venema zich. 'Ik ging er niet vanuit dat daar een betaalde opdracht uit zou voortkomen, het leek me vooral leerzaam en interessant om aan te schuiven bij dit burgerinitiatief: wat gebeurt er allemaal in zo'n voortraject?' Normaliter begint de opgave voor een architect pas later, wanneer er al een besluit ligt om te gaan bouwen.

Ontwerpopdracht

De betaalde ontwerpopdracht kwam er uiteindelijk toch. Niet als vanzelfsprekendheid – dus niet als genoegdoening voor de geïnvesteerde vrijwilligerstijd – maar omdat zowel dorp als gemeente VdpA als de meest geschikte partij zag. 'Vdp Architecten is o cieleel geselecteerd voor het ontwerp, nadat we heel expliciet hadden gecheckt: is dit het beste voor het dorp', benadrukt Hummel. 'Ook de gemeente Noordenveld volgde de normale procedures', legt Venema uit: 'We hebben een presentatie gegeven, ik heb mensen eerdere projecten laten zien, we hebben een plan van aanpak en een prijs gemaakt.'

Nieuwbouw

Het oorspronkelijke idee was om het oude dorpshuis met sporthal te renoveren en er een stuk aan te bouwen voor de scholen, die in de nieuwe situatie samen verder zouden gaan als samenwerkingschool. Het vaste podium met souterrain voor de jeugdsoos is gesloopt. Venema: 'Dit was een onderdeel van de gymzaal. Deze ruimten waren niet multifunctioneel te gebruiken. Door de sloop paste de nieuwbouw binnen de mogelijkheden van het bestemmingsplan, gelet op het bouwvlak. Een win-win situatie, waarbij er geen uitgebreide procedure nodig was en er geen onnodige vierkante meters hoefden te worden gerenoveerd.'

Eén gebouw

Bouwbedrijf R. van der Sluis bv uit Roden ging in augustus 2015 van start met sloopwerkzaamheden. De sporthal werd gebruikt als werkplaats. 'Daaromheen is de nieuwbouw optrokken', vertelt projectleider Marc Popkema. 'Die nieuwbouw bestond uit een fundering met daarop een binnenschil van lijmblokken. Om het héle gebouw – dus ook de oudbouw – is een nieuwe houten gevel gekomen. Nadat de nieuwbouw afsluitbaar was, hebben we de gehele binnenkant in één keer afgebouwd, inclusief de renovatie van de sporthal.' 'De houten gevel bestaat uit vergrijzend waxed wood van Foreco, type gold', verduidelijkt Venema. 'In drie wisselende plankbreedtes en twee diktes. Het ideale middel om van een stukje oud- en nieuwbouw één gebouw te maken. En ook heel handig voor de na-isolatie van de sporthal. Bovendien maakt hout het gebouw minder massief dan metselwerk: het is toch al zo'n groot gebouw voor een klein dorp. Om dat wat weg te nemen, hebben we ook met verschillende volumes en hoogtes gewerkt. We hebben het gebouw opgevat als een verzameling van grotere en kleinere volumes, hierdoor schikt het zich in de omgeving.' Het bood tevens de mogelijkheid om van het bestaande deel en de nieuwbouw één centrum te maken. 'We hebben gekozen voor één soort gevelmateriaal, dit versterkt de samenhang en samenwerking tussen alle functies en gebruikers. De frisse kleuren en de grote raampartijen dragen bij aan de herkenbaarheid van dit unieke gebouw.'

Vrijwilligers

Onderdeel van de afspraak tussen dorp en gemeente Noordenveld was dat de bewoners een ton zouden 'verdienen' met zelfwerkzaamheid. 'Dat wilden ze ook graag,' zegt Hummel, 'maar het was wel de vraag hoe: wat doen we zelf, wat laten we aan de professionals?' Popkema: 'Wij werden in het voortraject al gevraagd hoe wij daar tegenaan keken. Je denkt het eerst aan slopen en schilderen: maar het eerste moet allemaal wel veilig, en schilderen is uiteindelijk óók een vak. Bovendien kunnen vrijwilligers vooral 's avonds en op zaterdag: dat zou qua planning heel lastig worden. Dus de conclusie was: wij doen het gebouw, jullie alles buitenom.' Hummel: 'Het groen, het parkeerterrein, de bestrating, het natuurlijk-spelenplein. Soms waren er wel dertig mensen tegelijk aan de slag.' Venema: 'We hebben de samenwerking met alle vrijwilligers en de gemeente als zeer plezierig ervaren, het is een voorbeeld van zelfwerkzaamheid en burgerparticipatie.' Hummel: 'Ik denk dat we met elkaar, terugkijkend, alleen maar tevreden kunnen zijn. In alle fasen van het proces hebben we gezien dat in het dorp steeds mensen naar voren kwamen die hun expertise lieten zien: de een wat meer in het plannen, de ander meer in het uitwerken, iedereen kon zijn ei kwijt. Wat dat betreft heeft alleen het proces al een heel positief gevoel achtergelaten in het dorp. Kun je nagaan wat er gebeurt als het gebouw straks open is.'

*ARTIKEL: BOUWEN IN HET NOORDEN NO. 81

